

Mediemyndigheten

Meme – mellan skratt och allvar

Meme – mellan skratt och allvar

Vi möter bilder överallt – i mobilen, i reklamen och i nyhetsflödet. Vissa bilder är tydliga, andra öppnar upp för tolkning beroende på vem som tittar. I en tid där bilder kan redigeras, vinklas eller skapas av AI, är kunskap om bildspråk viktigare än någonsin.

Bild 1

Bildkälla: Katt: iStock. Bomb: Pixabay.

Text: Meme – mellan skratt och allvar.

Text: Elin Jönsson och Elisabet Jonsved.

Redaktör: Helena Dal.

Omslagsfoto: Katt: iStock.
Bomb: Pixabay.

Form: Intellecta.

Utgivare: Mediemyndigheten 2025.

Introduktion

Medie- och informationskunnighet (MIK) omfattar kunskaper som är nödvändiga för att kunna ta till sig tillförlitlig information, bilda åsikter och göra sin röst hörd. Att förstå mediernas roll i samhället, kunna analysera och kritiskt värdera information och budskap innefattar även fenomenet meme. Meme-kulturen är en blandning av popkulturella referenser, grov humor och ironi. Den har blivit en kraftfull och ibland farligt underskattad aktör i modern politik. Den påverkar hur idéer sprids, hur politiker uppfattas och hur samhällsdebatter formas.

Om ordet meme: Språkrådet rekommenderar den svenska varianten av ordet; mem (uttalas /me:m/ med långt e-ljud). I det här materialet använder vi den engelska varianten av ordet; meme (uttalas /mi:m/ med långt i-ljud) med motiveringen att det är så begreppet används och uttalas bland unga. Vi skriver även memes i pluralform.

I detta material ställer vi oss frågan vad ett meme är och tittar på vilken funktion kommunikationsformen har i vårt samhälle, samt vilken förförståelse som krävs för att kunna avkoda ett meme. Vi tittar också närmare på hur humor och satir kan bidra till att flytta fram åsiktspositioner och försvaga vårt kritiska tänkande.

Det är lätt att avfärda meme som enbart tramsig internethumor men de är en del av det offentliga samtalet. Stora lokala och globala händelser följs ofta av en flod av memes som på olika sätt kommenterar, ironiserar och diskuterar det som hänt. Ibland möter vi en nyhet för första gången via meme. Meme förmedlar positioner, värderingar, teman och olika perspektiv, vilket gör att de kan påverka hur vi ser, känner, pratar och agerar. Deras ordlösa bildspråk, kombinerat med text och humor, gör det möjligt för även kontroversiella eller antidemokratiska politiska budskap att spridas effektivt.¹

Meme kan beskrivas som en bild, låt, videoklipp eller GIF som sprids, omformas och utvecklas över tid inom en gemenskap.² I detta sammanhang syftar gemenskap på en subkulturell grupp eller en informell samling individer som förenas genom att skapa och sprida en viss typ av meme. Olika skapare bidrar med sina egna varianter och tolkningar, som sedan sprids vidare från person till person och utvecklar memet ytterligare.

Ett ”lyckat” meme som delas på bred front kan sprida en idé som blir ett narrativ – en berättelse. Narrativ innehåller ofta en intrig, karaktärer som agerar, spänning som engagerar oss, normer och värderingar. Narrativ är en stark kraft som har förmågan att stanna kvar i våra sinnen, ändrar formen på vårt sätt att tänka och kan så småningom ta sig hela vägen in i de etablerade

1) Mina, A. X. (2019) *Memes to movement- How the world's most viral media is changing social protest and power*. Boston: Beacon Press.

Kaati, L. (red.) (2017). *Det vita hatet, radikal nationalism i digitala miljöer*. Rapport inom regeringsuppdrag 2017:3. Stockholm: FOI Totalförsvarets forskningsinstitut.

<https://knowyourmeme.com/memes/memes>

2) Mina, A. X. (2019) *Memes to movement- How the world's most viral media is changing social protest and power*. Boston: Beacon Press.

Jonsved, E. Jönsson, E. (2024) *Mem- bilder, språkbruk och gemenskap i en digital era*. I: I. Forsler, L. Magnusson, E. Öhman (red.), *Bild och visuell kultur*. Lund: Studentlitteratur

strukturerna.³ Men i det ständiga skämtandet online finns också exempel på narrativ som kollapsar. Så kallade brainrots beskriver memes som inte har ambition att berätta utan snarare matta ut våra hjärnor med nonsens.⁴ Vad händer om allt blir ett skämt?

Meme är ofta en stor del av elevernas digitala kultur. Ingen kan hänga med i alla snabba svängar som humor, ironi och jargong på nätet tar. I stället för att känna en stress i att behöva hänga med i elevernas refererande kan du som lärare lyfta in fenomenet på ett pedagogiskt och analytiskt sätt i undervisningen. Lyssna gärna in klassen, är det något särskilt meme som är aktuellt just nu som många elever pratar om? Att låta undervisningen ta avstamp i elevernas digitala kultur kan öppna för nya möjligheter till engagemang och upplevd relevans.

Följ gärna upp arbetet med materialet *Tvetydiga budskap*- meme och bild-symboler som berör hur meme används i politiska rörelser för att skapa en gemenskap och för att flytta fram sina positioner.

Materialet "Meme - mellan skratt och allvar" består av:

- En bildpresentation
- Lärarmanus
- Praktiska uppgifter:
 - Analys – vad vill detta meme mig?
 - Skapa ett meme i klassen .

Detta lärarmanus är tänkt att fungera som ett stöd till dig som lärare. Det innehåller beskrivningar av bilderna som visas i bildpresentationen, fakta kring samma bilder och frågor som du kan diskutera med din klass. Om du önskar fördjupa dig i temat finns även materialet: *Tvetydiga budskap – meme och bildsymboler*.

Målgrupp

Materialet riktar sig till elever i grundskolan från årskurs 7 och gymnasiet.

Tidsåtgång

Bildpresentationen tillsammans med diskussionspunkten tar knappt 1 lektionstimme. Analysuppgiften tar ca 1 lektionstimme i anspråk, den skapande uppgiften kan ta 1–3 lektioner beroende på hur mycket tid som läggs på det skapande momentet.

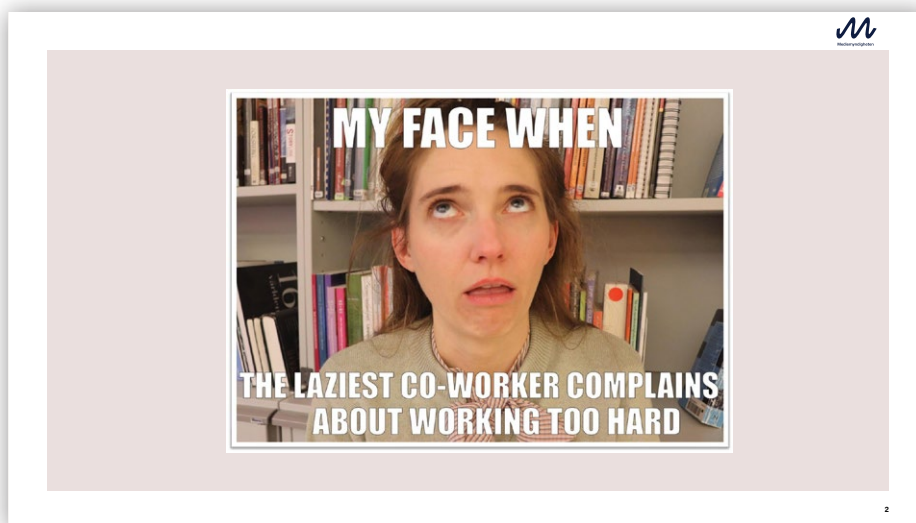
Syfte

Syftet med materialet är att utveckla elevernas förståelse för hur meme används för att kommunicera; genom humor och genom att skapa ett berättande. Antidemokratiska eller rasistiska budskap kan gömmas i meme som kan verka oskyldiga och roliga. Genom att eleverna får lära sig hur meme fungerar som en kommunikationsform och förmedlar olika budskap, utvecklar de sin förmåga att kritiskt granska de budskap de möter i digitala miljöer.

3) Ibid.

4) [What is brain rot, the Oxford University Press 2024 word of the year?](#)

Bild 2

Bildkälla: Elin Jönsson och Elisabet Jonsved. Detta bildmontage är av upphovsrättsliga skäl skapat specifikt för detta sammanhang – det relaterar till ett autentiskt meme "my face when..."⁵

Diskutera:

Budskap: Vad föreställer bilden? Vad står i texten? Vad tror ni avsändaren vill säga med bildmontaget? Finns det någon djupare värdering som förmedlas via bildmontaget?

Förkunskaper: Behöver man ha några speciella kunskaper för att förstå detta meme? Tycker ni det är roligt? Vad är det som gör meme roligt eller inte roligt?

Begrepp: Hur skulle ni förklara begreppet meme? I vilka sammanhang kan ni möta memer?

Kommentar: Vi ser en närbild av en person. Personen himlar med ögonen och gör en grimas med halvöppen mun. På bilden står texten: My face when the laziest coworker complains about working too hard.⁶

För att förstå det här memet och tycka att det är roligt behöver mottagaren känna igen sig i situationen som bildmontaget illustrerar. Om du inte har erfarenhet av att jobba med långsamma kollegor kan du nog ändå förstå känslan som kan uppstå, när någon som är lat klagar över att ha för mycket att göra. Den här typen av meme är ganska enkel att förstå. Du behöver inga särskilda förkunskaper, men du behöver kunna känna igen en nonchalant min och koppla den till en situation som liknar den som beskrivs. Detta meme har en lättsam form men det går också att argumentera för att det bär på en värdering om att det finns lata människor och effektiva människor, och att lata människor är sämre.

5) [My Face When \(MFW\) / That Face When \(TFW\) | Know Your Meme](#)

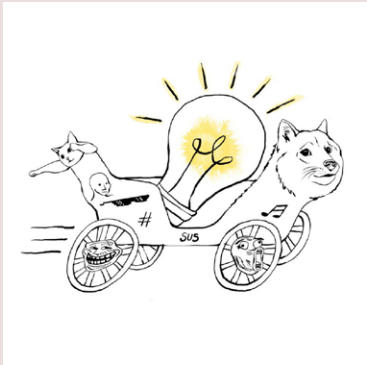
6) Översatt: "Mitt ansiktsuttryck när den lataste kollegan klagar över att hen jobbar så hårt".

Bild 3

Vad är ett meme?

- Ett meme kan liknas vid ett fordon som bär på en idé. Fordonet kan vara utformat på olika sätt - ljud, bild, video, GIF, hashtag.
- Meme sprids, omformas och utvecklas över tid inom en gemenskap.
- Olika avsändare skapar egna versioner och bidrar på så sätt till ett meme.

3

Text:

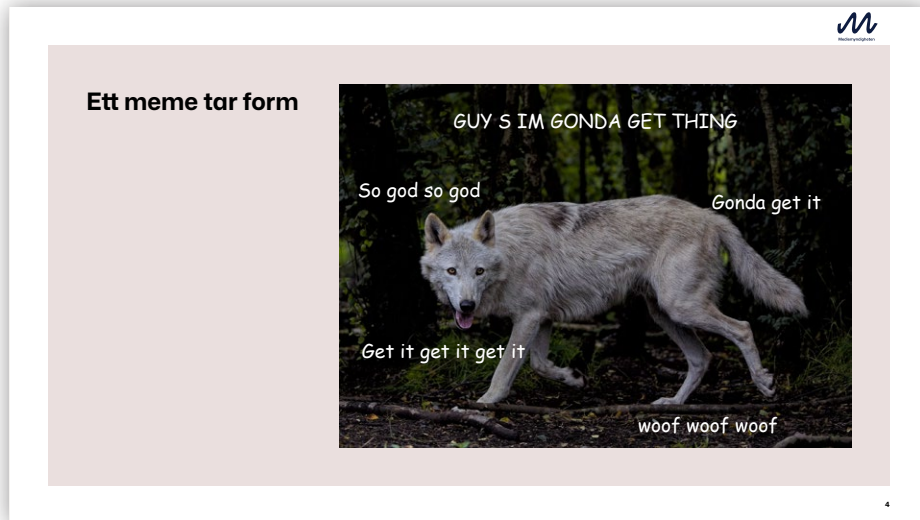
Vad är ett meme?

- Ett meme kan liknas vid ett fordon som bär på en idé. Fordonet kan vara utformat på olika sätt - ljud, bild, video, GIF, hashtag.
- Meme sprids, omformas och utvecklas över tid inom en gemenskap.
- Olika avsändare skapar egna versioner och bidrar på så sätt till ett meme.

Kommentar: Meme är ett svårfångat begrepp men kan beskrivas som en bild, ett videoklipp, en GIF, en bildsymbol eller en låt som sprids omformas och utvecklas över tid inom en gemenskap. Olika avsändare skapar egna versioner och bidrar på så sätt till memet. Meme är i grunden ett socialt fenomen och skapas alltid med en medvetenhet om varandra. Begreppet meme kan referera till en enskild bild, men meme kan också syfta på det större mönster av bilder som alla använder sig av med samma referenser. Många meme rör sig sömlöst mellan den digitala och den fysiska världen. De kanske uppstår på ett Internetforum men följer med in i våra samtal och vårt umgänge, vi kanske säger vissa fraser eller gör gester och ljud som refererar till ett viss meme. Ett meme kan dyka upp på en T-shirt, keps eller som en maskot.

Nästa exempel visar hur ett meme kan ta form.

Bild 4

Bildkälla: Pixabay, bildmontaget är skapat av Elin Jönsson/Elisabet Jonsved för detta sammanhang.

Diskutera:

Budskap: Vad föreställer bilden? Vad står i texten? Vad är budskapet?

Förkunskaper: Kan alla förstå detta meme? Vad behöver man veta för att förstå det?

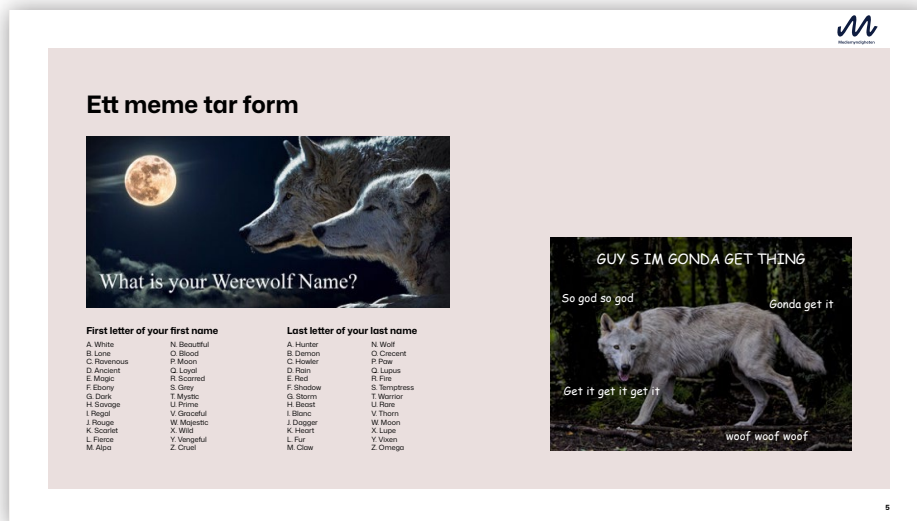
Gemenskap: Vilka personer skulle kunna tycka att detta meme är roligt? Tycker ni det är roligt? Vad är det som gör ett meme roligt eller inte roligt?

Kommentar: För att förstå denna typ av meme krävs mer förförståelse än i föregående exempel. Det går inte att gissa sig till betydelsen utifrån det man ser och läser. Förstår man inte budskapet brukar inte heller humorn fungera.

Detta meme kallas Moon Moon⁷, vilket också refererar till namnet på en påhitad karaktär, en lite speciell varg som inte riktigt kan hänga med och uppföra sig som de andra vargarna i flocken.

7) [Moon Moon | Know Your Meme](#)

Bild 5

Bildkälla: Pixabay. Bildmontage av Elin Jönsson och Elisabet Jonsved. Detta bildmontage är av upphovsrättsliga skäl skapat specifikt för detta sammanhang.

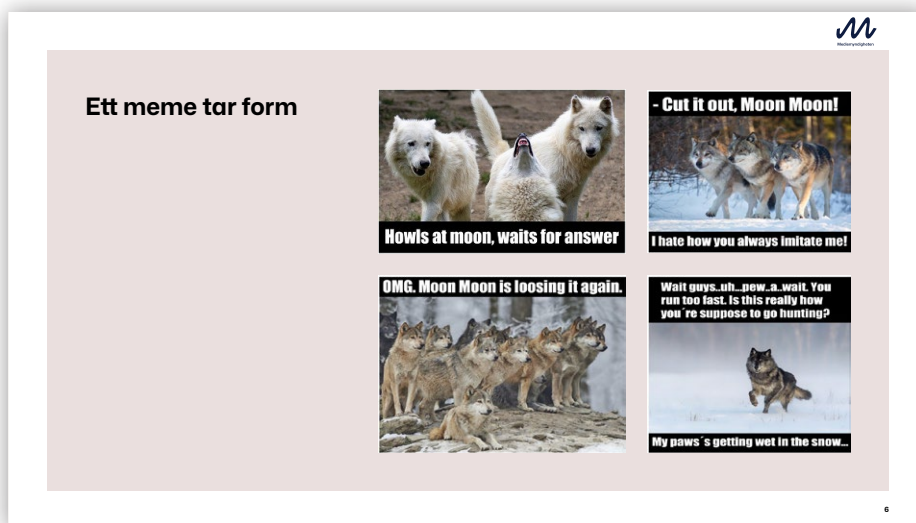
Kommentar: Memet startade våren 2013 på bloggplattformen Tumblr.⁸ En användare som kallade sig Kitchiki använde en namngenerator som slumpade fram varulvsnamn baserat på första bokstaven i för- och efternamnet. Kitchikis resultat blev namnet Moon Moon. Kitchiki postade en bild av testet på Tumblr med kommentaren; "My name is frickin Moon Moon. I'd be the most retarded wolf. 'Oh shit, who brought fucking Moon Moon along?"

En annan användare svarade med att publicera en bild som visade vargen Moon Moon som flappar ur under en jakt. Bollen var i rullning och fler bilder skapades som visade Moon Moon i olika situationer. Sociala mediekonton startades i Moon Moons namn och den påhittade vargen fick till och med egna bloggar.⁹

8) Tumblr är en bloggplattform där användaren kan publicera olika typer av material som texter, bilder, filmer, länkar, chatt, citat och ljud. Användarna kan följa andra användare och se deras inlägg i sin panel. Användare kan «gilla» och återblogga inlägg på Tumblr. <https://sv.wikipedia.org/wiki/Tumblr>

9) <https://knowyourmeme.com/memes/moon-moon>

Bild 6

Bildkälla: Pixabay och Shutterstock. Bildmontage av Elin Jönsson och Elisabet Jonsved. Detta bildmontage av upphovsrättsliga skäl är skapat specifikt för detta sammanhang.

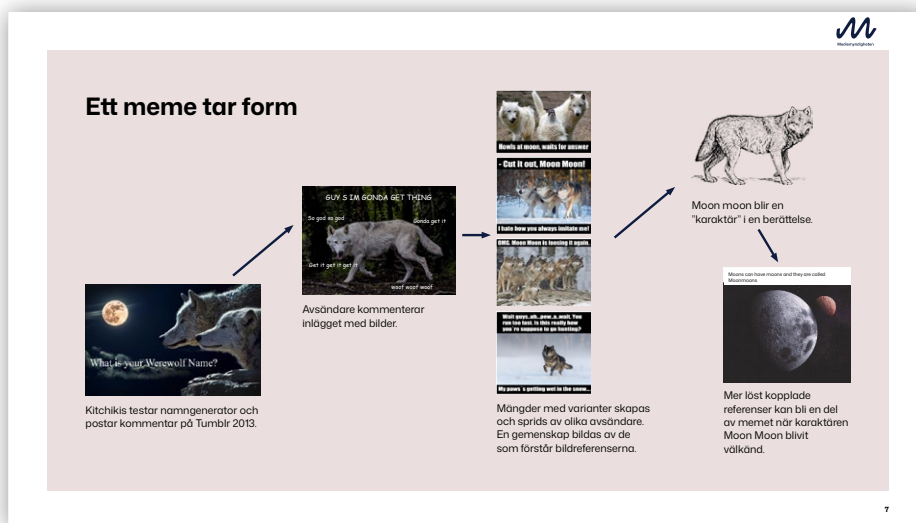
Diskutera: Alla meme, även de mest underhållande, förmedlar positioner, värderingar, teman och olika perspektiv. Diskutera vilka större värderingar eller positioner som förmedlas via Moon Moon (Sök gärna på "Moon Moon meme" och lägg in fler exempel på hur olika människor deltar i memet med egna bildmontage).

Kommentar: Här ser vi ytterligare fyra bildmontage som föreställer vargen Moon Moon. Bilderna fungerar som ett internt skämt i gemenskapen som uppstår kring memet - en gemenskap som utgörs av de som känner till historien om den speciella vargen. Man kan likna denna typ av meme med en berättelse där varje enskilt bildmontage bidrar till historien om Moon Moon. Vi får genom memet ta del av Moon Moons liv och hur de andra vargarna reagerar på hans beteende i olika situationer. Moon Moon blir en karaktär med specifika egenskaper som alla invigda känner till och bidrar till. Humorn når kanske inte hela vägen fram till de som inte känner till bakgrunden, men för de som är insatta skapas en känsla av samhörighet och gemenskap.

Tips! Vill du veta mer om vad som gäller kring tillverkning och delning av memes upphovsrättsligt så kan du lyssna på Mediemyndighetens podd:

[Får jag sprida memes hur som helst? - Medieborgarpodden | Lyssna här | Poddtoppen.se](#)

Bild 7

Bildkälla: Pixabay och Shutterstock. Bildmontage av Elin Jönsson och Elisabet Jonsved.

Diskutera: Vilka detaljer eller referenser behöver finnas i ett meme för att man ska förstå att det handlar om Moon Moon? Vad är själva memet – är det bilden, texten eller idén bakom? Går det att skilja dem åt? Vilka likheter och skillnader finns mellan hur meme skapas och hur en berättelse skapas?

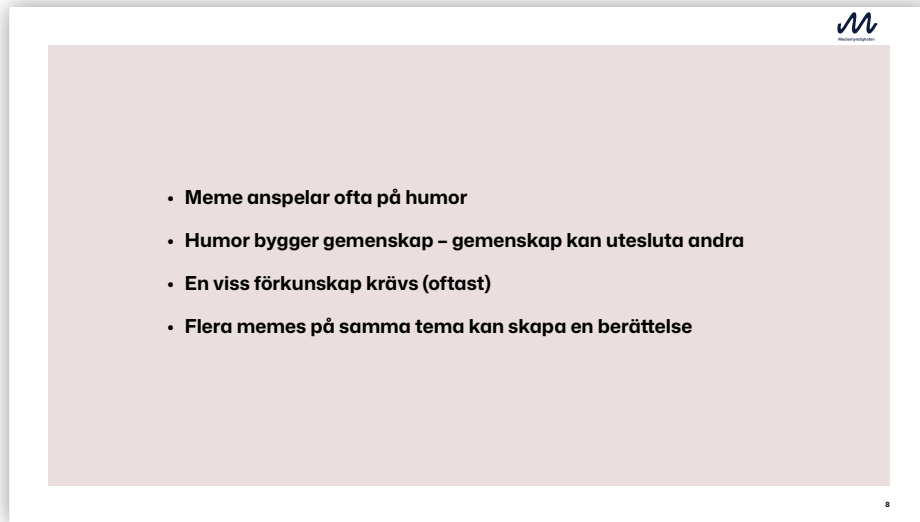
Kommentar: Här är en schematisk bild där vi använder fallet Moon Moon som exempel på hur ett meme kan ta form. Många meme har ingen tydlig startpunkt. I det här fallet vet vi däremot att det började med att Tumblr-användaren som kallade sig Kitchiki testade en namngenerator. Den slumpade fram varulvsnamnet "Moon Moon" och Kitchiki delade sin reaktion i ett inlägg på bloggplattformen Tumblr. Personer i forumet svarar med egengjorda bildmontage, många tycker humorn är rolig och Moon Moon sprider sig vidare från Tumblr till andra forum på Internet. En gemenskap uppstår där de som förstår memet kan uppskatta humorn och bidra med egna tillägg. Inom gemenskapen blir Moon Moon en karaktär med specifika egenskaper. För en utomstående kan memet te sig obegripligt eftersom varken bilden eller texten avslöjar betydelsen. När en person får memet förklarat för sig och förstår sammanhanget blir de en del av gemenskapen.

När ett meme blir välkänt kan referenserna vara ännu "lösare". Det sista exemplet innehåller ingen bild av en varg utan endast texten Moon Moon.

Den 10 oktober 2018 publicerade webbsajten *Gizmodo* en artikel om astronomen Juna Kollmeiers forskning. Studien visade att vissa stora månar i universum, under rätt förhållanden, kan ha egna mindre månar som kretsar kring dem. Nyheten uppmärksammades senare av *New Scientist*, som rapporterade att dessa mindre månar ännu inte hade något officiellt vetenskapligt namn – men att någon hade föreslagit det humoristiska namnet "Moonmoon".¹⁰ På Twitter skrev *New Scientist* "Moons can have moons and they are called moonmoons", vilket skapade stor uppståndelse och ledde till över 10 000 retweets och 28 000 likes. Detta återupplivade skämtet om Moon Moon och många avsändare delade gamla eller nya bildmontage på dåvarande Twitter, numera X.

10) [Moons can have moons and they are called moonmoons | New Scientist](#)

Bild 8

Text:

- Meme anspelar ofta på humor
- Humor bygger gemenskap – gemenskap kan utesluta andra
- En viss förkunskap krävs (oftast)
- Flera memes på samma tema kan skapa en berättelse.

Kommentar: Exemplet med Moon Moon visar hur en gemensam jargong och humor bygger upp ett meme. Mellan de invigda uppstår en gemenskap. Samtidigt som gemenskap är något bra är det viktigt att komma ihåg att gemenskap också kan utesluta andra – de som står utanför gemenskapen. Vi ska nu gå vidare med att undersöka den sista punkten närmare: hur flera memes på samma tema skapar en berättelse.

Bild 9

Bildkälla: Shutterstock och bilden på Stefan Löfven: Oli Scarff/AFP/TT. Montage: Elin Jönsson/Elisabet Jonsved. Detta bildmontage är skapat specifikt för detta sammanhang.

Diskutera:

Budskap: Vad visar bilden? Vad står det i texten? Hur tolkar ni memet? Vad tror ni att den som gjort memet vill säga? Vilka värderingar eller positioner förmedlar memet?

Förkunskaper: Känner ni igen alla personer/karaktärer i bilden och de sammanhang de ursprungligen kommer ifrån? Hur påverkas tolkningen om man har sett de olika filmerna? Kan alla förstå ett sådant här meme? Bilden spreds under Coronapandemin, behöver man veta det för att förstå? Ändras budskapet om man vet att memet skapades under pandemin?

Gemenskap: Vilka tror ni skulle gilla och dela memet? I vilken typ av grupp eller gemenskap på nätet skulle en sådan här bild kunna spridas? Vad säger memet om gruppens värderingar och åsikter?

Kommentar: Bildmontaget består av fyra mindre bilder som visar fyra olika personer. Från vänster högst upp ser vi: Robert Downey Jr. som Iron Man (*Iron Man*, 2008), Keanu Reeves som *John Wick* (2014), Socialdemokraternas tidigare partiledare Stefan Löfven och Heath Ledger som Jokern (*The Dark Knight*, 2008). Tre av personerna står i en miljö med eld och rök i bakgrunden. Stefan Löfvens ansikte är däremot inklippt på den svenska flaggan. Ovanför bilderna står texten: "It's so badass when people stand in front of shit they destroyed."¹¹ Ett vanligt grepp som memskapare använder är ironi eller humor, där texten säger en sak men kombinationen med bilden får oss att förstå att avsändaren egentligen menar något annat. De som har sett filmerna vet att de tre karaktärerna – Iron Man, John Wick och Jokern – orsakar stor förstörelse omkring sig, oavsett om de betraktas som hjältar eller skurkar. Kombinationen av bilderna och texten överför samma betydelse till Stefan Löfven; att även han står framför något han har förstört, i det här fallet Sverige. Hans vänliga leende kan, i sällskap med dessa actionfigurer, uppfattas som falskt eller ondsint.

¹¹) Översatt: "Det är så grymt när folk står framför 'shit' som de har förstört"

Bildmontaget med Löfvén spreds på internet under 2021, samtidigt som det pågick samhällsdiskussioner om hur regeringen hanterade covid-pandemin. Genom bildmontaget uttrycks kritik mot regeringens pandemistrategi. Budskapet presenteras i en humoristisk form, vilket är ett effektivt sätt att nå ut – ett skarpt budskap som levereras på ett lättsamt sätt.

Ett enskilt meme som riktar sig mot dåvarande statsministerns pandemihantering kan fungera som satirisk kritik. Men om vi föreställer oss en uppsjö av humoristiska meme med samma eller liknande budskap: "Sverige håller på att förstöras, vi lever i ett land som är i förfall" uppstår en annan situation. Ett narrativ bereder ut sig som kan påverka vårt lands medborgare och föreställningar på ett sätt som inte är förankrat i den verkliga situationen.

En utmaning med memes är att den ursprungliga avsändaren ofta är svår att spåra. I det här fallet kan avsändaren vara en privatperson som vill uttrycka en politisk åsikt, men det är också möjligt att bildmontaget är en del av ett organiserat försök att skapa splittring i samhället. Internet och sociala medier är en mycket viktig arena när det gäller otillbörlig informationspåverkan.¹² I trollfabriker kan människor anställas för att påverka samhällsdebatten genom att systematiskt sprida propaganda och vilseledande påståenden på nätet, inte sällan via memes.¹³ På så sätt kan memes ses som vår tids propaganda.¹⁴ Det är också detta som gör memes så svårfångade och bedrägliga; de balanserar ofta på gränsen mellan att inte vara mer än banal humor till att få funktionen av politiskt laddad informationspåverkan.

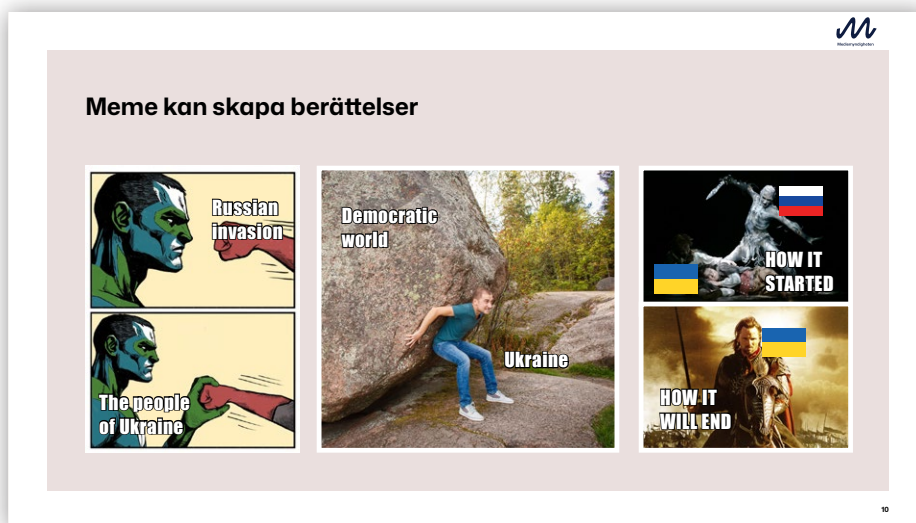
Om ni söker på textfrasen "It's so badass..." i en sökmotor hittar ni flera liknande bildmontage. Memet kan ses som ett recept för att på ett enkelt sätt uttrycka och sprida en politisk ståndpunkt.

12) Otillbörlig informationspåverkan är när främmande makt eller andra utländska aktörer på ett skadligt sätt försöker påverka, störa och styra det offentliga samtalet. [Informationspåverkan och val | Myndigheten för psykologiskt försvar](#)

13) En trollfabrik är en grupp nättroll och bloggare som organiserats med det specifika syftet att påverka samhällsdebatten genom att sprida propaganda och vilseledande påståenden på nätet. [Trollfabrik förklarar | Ordlista | Internetkunskap](#)

14) [Propaganda | Myndigheten för psykologiskt försvar](#)

Bild 10

Bildkälla: Illustration av Elin Jönsson och Elisabet Jonsved, Shutterstock och SANG TAN/AP/TT och New Line Cinema/Zuma Press/TT.

Diskutera:

Budskap: Vad föreställer bilderna? Vad står det i texterna? Hur tolkar ni bildmontagen? Vilka värderingar eller positioner förmedlas genom dessa meme? (Bilden av Ukraina? Bilden av Ryssland?).

Förkunskaper: Kan alla förstå meme som detta? Vad behöver man veta för att förstå memet? Vilka populärkulturella referenser anspelar bildmontagen på? Är det viktigt att man exempelvis känner till Sagan om ringen för att förstå budskapet? Hur påverkas tolkningen om man känner till berättelsen och karaktärerna?

Gemenskap: Vilka tror ni skulle gilla och dela memet? I vilken typ av grupp eller gemenskap på nätet skulle en sådan här bild kunna spridas? Vad säger memet om gruppens värderingar och åsikter? Har ni stött på andra memes som kommenterar krig och konflikter i världen?

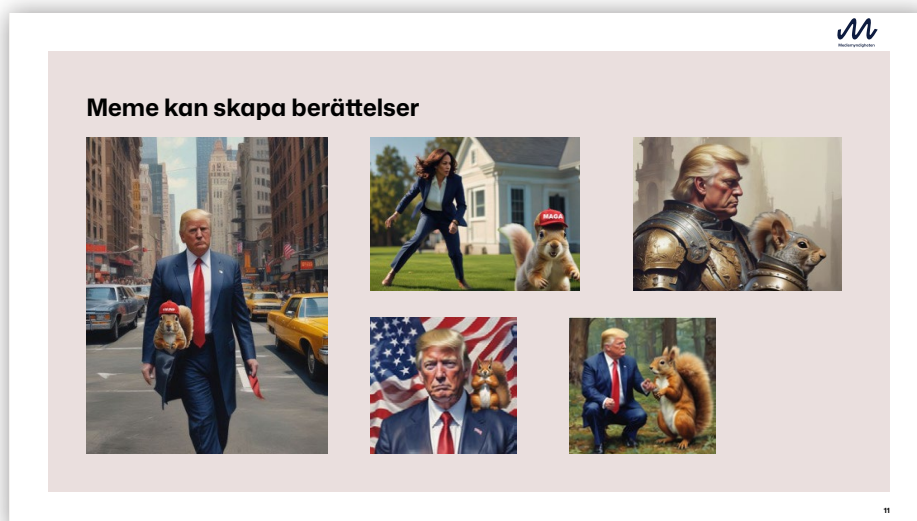
Kommentar: Här ser vi tre bildmontage som alla anspelar på Rysslands invasion av Ukraina 2022. Alla tre montage anspelar på den klassiska 'David mot Goliat'-berättelsen, där den svaga parten (Ukraina) står upp mot den mäktiga jätten (Ryssland). Precis som i exemplet "It's so badass..." har populärkulturella referenser använts även här för att förstärka budskapet.

Bild 1 är en metafor i form av två serierutor; en superhjälte i klassisk Marvel-stil (symbol för Ukraina) som enkelt stoppar en knytnävsattack (näven, en symbol för Ryssland). Bild 2 visar en man (symbol för Ukrainas folk) som helt ensam håller emot en gigantisk sten med sin kropp (symbol för kampen mot Ryssland). Bild 3 visar hur en orch feigt attackerar en sovande individ (symbol för Rysslands invasion), medan en av hjältarna i Sagan om ringen, Aragorn, får representera Ukraina i bilden under. Sagan om ringen är en klassisk berättelse om goda och onda krafter där de samvetslösa orcherna (underställda mörkets furste) möter självuppoftande hjältar som Aragorn.

Under krig har propaganda alltid varit ett viktigt verktyg. Propaganda har använts för att få människor i det egna landet att känna sig starka och hoppfulla, och för att få dem att stödja kriget. Den har också använts för att få fienden att verka svag eller löjlig. Regeringar har styrt vad som sägs i medier och använt affischer, filmer och tal för att påverka människor. Idag har memes en viktig roll som propagandafunktion.¹⁵

Efter Rysslands invasion av Ukraina 24 februari 2022 ser vi hur båda länder använder memes och sociala medier som ett instrument i sin krigsföring. På mikrobloggen X (tidigare Twitter) finns kontot Ukrainian meme force där ukrainska staten samlar in memes från allmänheten och sprider för en bred publik just i de propagandistiska syften som beskrivs ovan.¹⁶ Titta gärna på propagandaaffischer från förr för att jämföra hur propagandaestetiken tar sig olika uttryck.

Bild 11

Bildkälla: Elin Jönsson och Elisabet Jonsved i AI-verktyget Magic Studio samt photoshop. Bilderna är skapade specifikt för detta sammanhang men refererar till ett autentiskt meme.

Diskutera:

Budskap: Vad föreställer bilderna? Hur tolkar ni motiven? Vilka värderingar eller positioner förmedlas genom memet?

Förkunskaper: Kan alla förstå detta meme? Vad behöver man veta för att förstå memet? Känner någon till historien som ligger bakom detta meme? Hur kan man tolka memet utan att känna till historien bakom?

Gemenskap: Vilka tror ni skulle gilla och dela memet? I vilken typ av grupp eller gemenskap på nätet skulle en sådan här bild kunna spridas? Vad säger memet om gruppens värderingar och åsikter? Har ni stött på andra memes som används i politiska sammanhang?

¹⁵⁾ [Propaganda | Myndigheten för psykologiskt försvar](#)
[Memetic warfare - Wikipedia](#)

¹⁶⁾ [Ukrainian meme forces: what makes us laugh in the times of Russia's invasion](#)

Kommentar: Här ser vi ett antal AI-genererade memes som illustrerar hur USA:s president Donald Trump allierar sig med en ekorre. Ett av memena illustrerar USA:s dåvarande vice president Kamala Harris, Trumps konkurrent i valet 2024, som jagar en ekorre över en gräsmatta. Utan förkunskap blir det svårt att förstå den underliggande berättelsen i detta meme, men vi kan ana att ekorren är viktig och kanske står för något mer än sig själv.

”Peanut”, även känd som “P’Nut”, var en ekorre som blev en internetkändis genom videor på sociala medier där den utförde olika trick.¹⁷ Ägaren, en amerikansk man, räddade Peanut efter att ha sett ekorrems mamma bli påkörd av en bil. Peanut fick bo hemma hos honom och han startade ett konto på Instagram som snabbt blev populärt. Så småningom blev ekorren omhändertagen av New Yorks viltvårdsmyndigheter på grund av ett anonymt tips, då det är olagligt att ha vilda djur i hemmet. Efter att ha bitit en tjänsteman och oro för rabieessmitta blev ett faktum beslutades det att Peanut skulle avlivas, vilket skapade stor upprördhet bland ekorrems följare i sociala medier. Händelsen blev snabbt en politisk fråga.

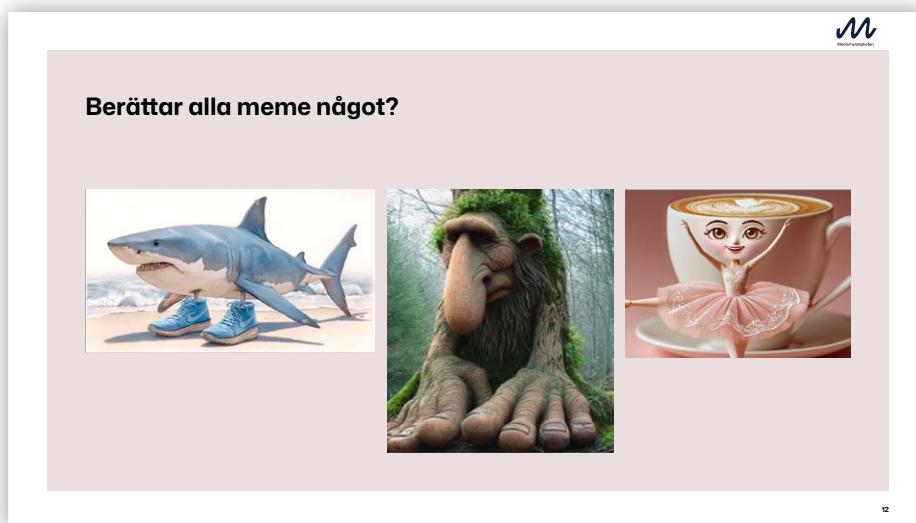
Ekorren Peanuts öde användes för att skapa en berättelse som kritiserade dåvarande regerings prioriteringar. Avlivningen av Peanut framställdes som ett exempel på att myndigheterna gick för långt och blandade sig i för mycket. #JusticeForPeanut blev en viral kampanj.¹⁸ Genom att använda meme kunde kampanjen snabbt fånga uppmärksamhet och skapa en stark opinion kring Peanut-händelsen. I detta sammanhang syns det också tydligt hur många meme är AI-genererade bilder och att den tekniken gör det snabbt och enkelt att skapa meme med ett specifikt budskap.

Sök gärna på nätet för att hitta autentiska meme kring händelsen.

¹⁷) [How P’Nut the Squirrel’s Death Became a Republican Rallying Cry - The New York Times](#)
[Peanut \(squirrel\) - Wikipedia](#)

¹⁸) Ibid.

Bild 12

Bildkälla: Elin Jönsson och Elisabet Jonsved i AI-verktyget Midjourney. Bilderna är skapade specifikt för detta sammanhang men refererar till ett autentiskt meme som kallas "Italian brainrot".

Diskutera:

Budskap: Vad föreställer bilderna? Hur tolkar ni motiven? Har ni hört ljudspåren som hör till originalbilderna? Hur påverkar de förståelsen av bilderna? Vilka värderingar eller positioner förmedlas genom memet?

Förkunskaper: Kan alla förstå detta meme? Finns det något att förstå? Känner ni igen dessa karaktärer? Vad heter de? Vad hör de till för sammanhang? Vad menas med ordet brainrot?

Gemenskap: Vilka tror ni skulle gilla och dela memet? I vilken typ av grupp eller gemenskap på nätet skulle en sådan här bild kunna spridas? Vad säger memet om gruppens värderingar och åsikter?

Kommentar: "Italian brainrot" är namnet på ett meme som började spridas i början av 2025.¹⁹ Memet består av AI-genererade bilder, ofta med motiv av antropomorfa varelser. Figurerna har fått roliga namn som rimmar. Bilderna visas tillsammans med en AI-genererad röst som rimmar på varelsernas namn och berättar absurda historier utan något tydligt sammanhang eller narrativ. Några få av memen har kombinerats med en röst som säger olämpliga och grova saker, använder könsord eller smäddar en specifik religion (vilket är fallet med hajen Tralaleo Tralala som bär gympaskor). Tralaleo Tralala blev snabbt delad och remixad av olika användare och hade redan under årets första månad setts av många millioner människor.²⁰

Memes som kallas "brainrot" är avsiktligt absurda, kaotiska och meningslösa bilder eller videor som sprids online för underhållning.²¹ De kännetecknas av slumpmässiga ljud, konstiga redigeringar och brist på logik. Denna sorts memes handlar främst om att överstimulera och skapa humor genom nonsens och inte att sprida opinion och driva en politisk åsikt. Men även om den

19) [Tralaleo Tralala | Know Your Meme](#)

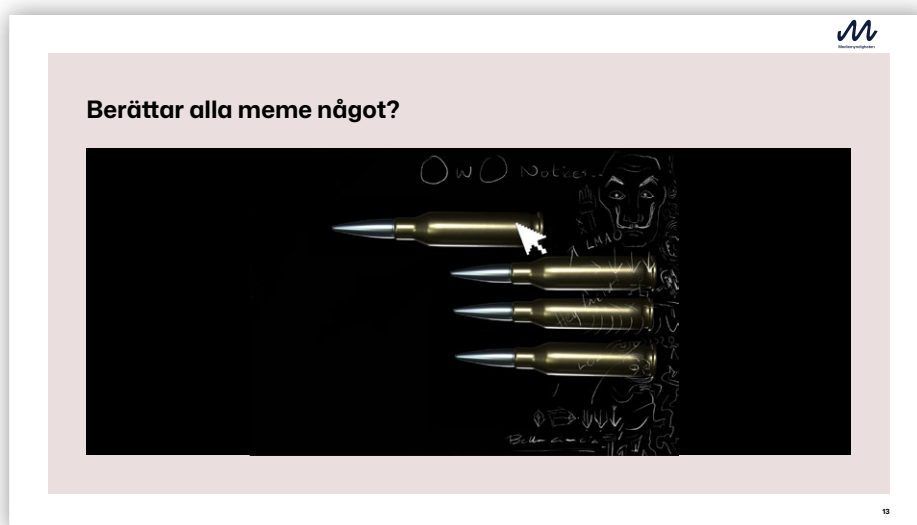
20) [Tralaleo Tralala | Know Your Meme](#)

21) [What is brain rot, the Oxford University Press 2024 word of the year?](#)

ursprungliga avsändaren till Tralaleo Tralala inte själv drevs av politisk eller religiös övertygelse hindrar det inte att folk som ser och hör memet blir upprörda eller ledsna.

”Brainrot”, på svenska hjärnröta, syftar på det mentala och intellektuella tillstånd som kan uppstå när någon överkonsumerat lågkvalitativt innehåll på nätet. ”Brainrot” är ett uttryck inom internetkultur och inte ett medicinskt eller vetenskapligt begrepp, dock är de negativa effekterna av denna sorts överkonsumtion vetenskapligt belagt.²²

Bild 13

Bildkälla: Pixabay/Elin Jönsson/Elisabet Jonsved.

Om du jobbar med det yngre åldersspannet rekommenderas att du hoppar över detta exempel som handlar om hur meme kopplas ihop med mordet på en högerinfluare. Du vet givetvis själv vad din klass är mogen att höra.

Kommentar:

10 september 2025 sköts den amerikanske högerinfluaren Charlie Kirk till döds under en sammankomst i Utah, USA, där han höll tal.²³ På hylsan till kulan som dödade honom kunde polisen senare läsa en inristad text: ”Notices Bulge OwO What’s this.” Frasen är ett meme sprunget ur en så kallad furry²⁴ – subkultur på nätet. Den misstänkte gärningsmannen är en 22-årig man som erkände dådet när han sms:ade sin rumskamrat.²⁵ (Vid tidpunkten för det här materialets publicering sitter han häktad i väntan på rättegång och har inte erkänt dådet officiellt.)

22) brainsci-15-00283.pdf

[APA PsycNet FullTextHTML-sida](#)

23) [Memes and nihilistic in-jokes: the online world of Charlie Kirk’s alleged killer | Internet | The Guardian](#)

24) Furry fandom syftar på människor som är intresserade av antropomorfa karaktärer, många gillar även att klä ut sig i djurkostymer. [Furry fandom - Wikipedia](#)

25) [Memes and nihilistic in-jokes: the online world of Charlie Kirk’s alleged killer | Internet | The Guardian](#)

När polisen söker ett politiskt motiv till dådet leder de digitala och fysiska spåren snarare till ett förvirrande virrvarr av memes från olika subkulturer. Även de patroner som inte avfyrats hade ingraverade memes i form av texter.²⁶ Människor i den misstänkte gärningsmannens närhet har olika bilder av hans politiska tillhörighet. En tidigare klasskamrat säger att han var väldigt intresserad av dataspel²⁷, och en annan beskriver honom som en "Reddit kid"²⁸.

På grund av hur internetjargong så starkt präglas av ironi har det varit svårt för polisen att hitta ett budskap som håller ihop.²⁹ Referenserna pekar politiskt åt både höger och vänster.³⁰ Liksom många andra enskilda som under senare år begått våldsdåd verkar gärningsmannen i det här fallet vara i konversation med andra online snarare än att framföra ett sammanhållet politiskt budskap.³¹ Även om dådet har någon form av politisk grund visar fallet på hur våra gängse förklaringsmodeller inte längre håller för att tolka våldshandlingar som dessa.³²

De ensamma våldsmännen lämnar i sin digitala tillvaro på nätet spår av memes i form av ord, kommentarer och tecken. Handlingarna från dessa män tyder inte främst på en tydlig politisk övertygelse utan på djupt missnöje av rådande ordning: **inget spelar längre någon roll, så allt kan lika gärna vara ett skämt.**³³

26) Hylsa 2: Hey fascist! Catch! ↑ → ↓↓↓. Tolkades av många först som att dådet kom från en vänstersympatisör. Online spelare var dock snabba med att påpeka att frasen förekommer i skjutspelet "Helldivers 2". Pilkombinationen används för att släppa en särskilt kraftfull bomb i spelet.

Hylsa 3: Oh bella ciao bella ciao bella ciao ciao ciao: Känd för många som en italiensk partisansång från andra världskriget. En remix av sången blev populär igen 2018 tack vare Netflix-serien "La casa de papel". Men låten hör dock inte bara till den politiska vänstersidan, utan förekommer också i spelvärlden och på en spellista för den så kallade Groyper-rörelsen, en högerextrem och nationalistisk rörelse i USA.

Hylsa 4: If you read this you are gay LMAO. Ett populärt uttryck bland nättroll. Uttrycket kan ha alla möjliga betydelser beroende på sammanhanget. "LMAO" betyder "Laughing My Ass Off". [Attentat auf Charlie Kirk: Mutmasslicher Täter schweigt vor Gericht | Der Bund](#)

27) [Tyler Robinson: What we know about Kirk shooting suspect | CNN](#)

28) Reddit är ett stort socialt forum och diskussionsplattform där användare kan dela innehåll, ställa frågor och diskutera olika ämnen.

['I went to school with Tyler Robinson': mate says he was a 'Reddit kid' who could have 'done anything for...' - Trending News | The Financial Express](#)

29) [Memes and nihilistic in-jokes: the online world of Charlie Kirk's alleged killer | Internet | The Guardian](#)

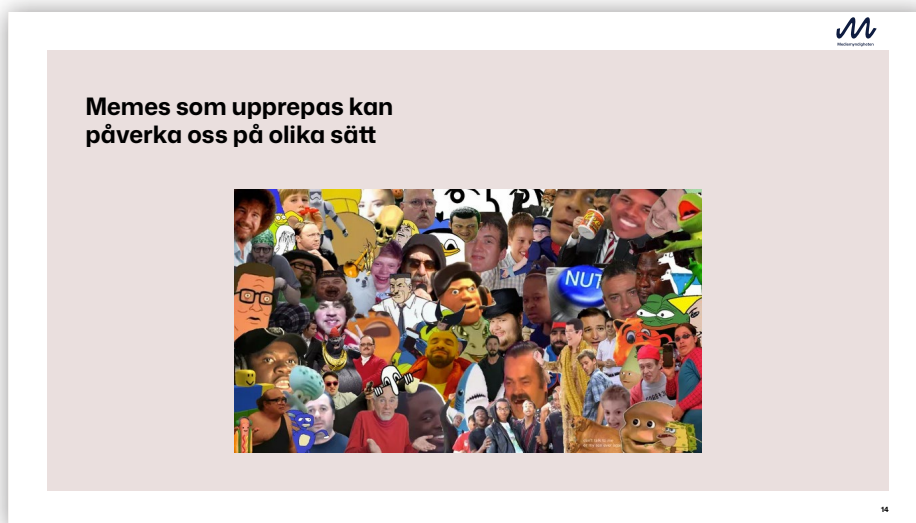
30) I en sms-konversation med sin rumskompis skriver den misstänkte gärningsmannen: "remember how I was engraving bullets? The fucking messages are mostly a big meme, if I see 'notices bulge uwu' on fox new I might have a stroke (...)" [Read the text messages between Charlie Kirk accused and roommate](#)

31) [Memes and nihilistic in-jokes: the online world of Charlie Kirk's alleged killer | Internet | The Guardian](#)

32) [Attentat auf Charlie Kirk: Mutmasslicher Täter schweigt vor Gericht | Der Bund](#)

33) Ibid

Bild 14

Bildkälla: <https://wallpapers.com/wallpapers/celebrities-meme-faces-ex4r0pz7pn77m7ln.html>

Diskutera:

Vad kan hända om vi upprepat möter problematiska budskap i form av ironiska memes (om exempelvis olika könsuttryck, folkgrupper, länder, konflikter eller andra åsikter)?

Kommentar: "Repetition är kunskapens moder" sammanfattar en grundläggande princip inom pedagogik.³⁴ Att upprepa något är att befästa, det är så vi tar till oss kunskap. Men upprepad falsk information kan också kännas sann bara för att den är bekant. Forskning har visat att en lögn som upprepas tillräckligt ofta kan uppfattas som "sanning" av mottagaren.³⁵

Det ligger i memes natur att upprepas genom hur olika avsändare omformar och delar vidare. På så sätt är meme ett kraftfullt verktyg för att påverka. Om uppmärksamhet handlar om att prata om något för stunden så kan de berättelser som skapas av meme som upprepas omforma våra tankar, idéer och konversationer i år framåt.³⁶

En del meme som upprepas bär på uppenbart rasistiska, antisemitiska eller andra grova och antidemokratiska budskap. Det är välbelagt hur rasistiska rörelser aktivt använder sig av meme för att flytta fram sina åsiktspositioner.³⁷ Grov humor, ironi och popkulturreferenser blir en effektiv form att föra fram oacceptabla budskap. Det bildspråkliga uttrycket gör att du inte behöver säga din åsikt rakt ut. Humorn gör att du inte behöver stå för din åsikt – det var ju bara ett skämt. Kritikern av skämtet kan uppfattas som "humorlös". Men kan man skämta om allt? Och om allt är humor, vad bottnar vi i då? Vad är oskyldig humor och vad är politik?

34) [Janusansiktet-En metafor för informationspåverkan och kognitiva bias | Myndigheten för psykologiskt försvar](#)

35) Ibid

36) Mina, A. X. (2019) Memes to movement- How the world's most viral media is changing social protest and power. Boston: Beacon Press.

37) Totalförsvarets forskningsinstitut; Det vita hatet: radikal nationalism i digitala miljöer (2017); Digitalt slagfält (2019)

Effektiviteten i memes postironiska och kryptiska uttrycksform kan radas upp i följande punkter:

- Det bildspråkliga uttrycket gör att du inte behöver säga din åsikt rakt ut.
- Memes ironiska tilltal gör att avsändare inte behöver stå för budskapet.
- Lagom kryptiska bilder gör att vissa förstår medan andra ställs utanför. Den interna jargongen som bildas kan skapa en gemenskap för de invigda.
- En spridd tankefigur kan skapa känslan av att "många" eller "alla" tänker på ett visst sätt. "Social proofing" gör att tröskeln då sänks, vi vill tycka och tänka som alla andra.³⁸

Bild 15

Diskussion

- Har ni några favorit-meme?
- Vilka meme har fastnat hos er oavsett om ni gillar dem eller ej?
- Vad kan vara positivt/negativt med brainrots? Hur kan man balansera det dåliga med det bra?
- Har ni stött på meme som har ett stötande eller hatiskt budskap? Var mötte ni memet?
- Finns det gränser för vad som är okej att skämta om?
- Vad gör att vi ofta är mer toleranta mot skämt, även om de kan vara stötande eller grova, jämfört med andra typer av uttalanden?
- Vad händer när man skämtar men samtidigt menar det?

15

Bildkälla: Pixabay.

Diskutera:

- Har ni några favorit-meme?
- Vilka memes har fastnat hos er, oavsett om ni gillar dem eller ej?
- Vad kan vara positivt/negativt med brainrots?
- Hur kan man balansera det dåliga med det bra?
- Har ni stött på meme som har ett stötande eller hatiskt budskap? Var mötte ni memet?
- Finns det gränser för vad som är okej att skämta om?
- Vad gör att vi ofta är mer toleranta mot skämt, även om de kan vara stötande eller grova, jämfört med andra typer av uttalanden?
- Vad händer när man skämtar men samtidigt menar det?

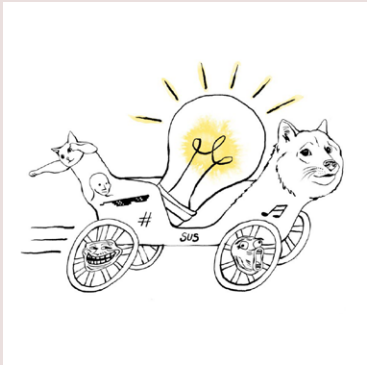
38) https://en.wikipedia.org/wiki/Social_proof

Bild 16

Sammanfattning

- Meme kan liknas vid ett fordon som bär fram en idé eller ett narrativ.
- För att förstå ett meme krävs ofta en viss förkunskap.
- Meme anspelar nästan alltid på humor.
- Meme bär på åsikter, normer och värderingar.
- För de invigda som förstår ett meme kan en känsla av samhörighet skapas.
- Meme används i påverkanskampanjer.
- Memes ironiska tilltal gör att avsändare kan lyckas komma undan ansvar.

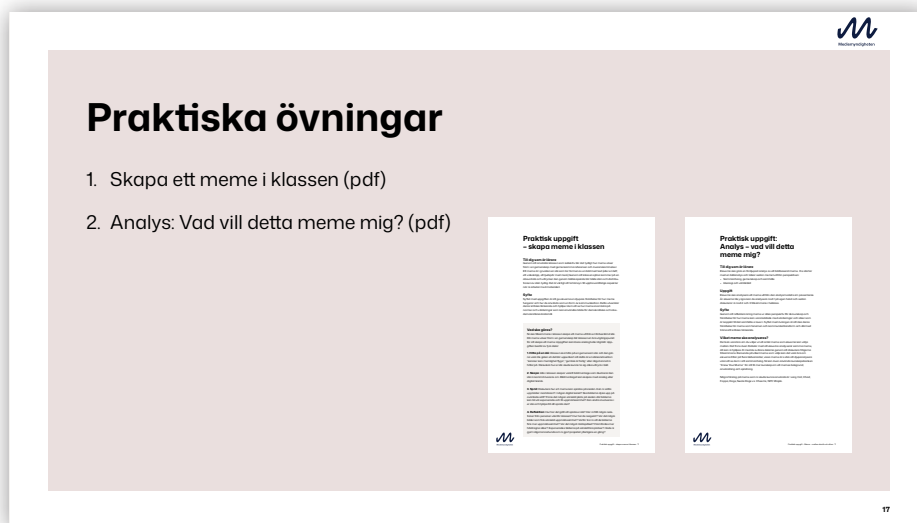

Text: Sammanfattning

- Meme kan liknas vid ett fordon som bär fram en idé eller ett narrativ.
- För att förstå ett meme krävs ofta en viss förkunskap.
- Meme anspelar nästan alltid på humor.
- Meme bär på åsikter, normer och värderingar.
- För de invigda som förstår ett meme kan en känsla av samhörighet skapas.
- Meme används i påverkanskampanjer.
- Memes sprids ofta snabbt.
- Memes ironiska tilltal gör att avsändare kan lyckas komma undan ansvar.

Slutligen, det som är signifikant för meme är hur de hela tiden omformas. Det gör att de ofta balanserar på gränsen till att enbart vara banal humor till att plötsligt bli politiskt laddade. En berättelse om en tokig varg som heter Moon Moon kan betraktas som oskyldig, men om Moon Moon plötsligt syns tillsammans med en politisk ledare, vad händer med budskapet då? Memes sprids ofta i ett mycket högt tempo. Genom att vara mer försiktiga med vad vi själva delar vidare kan vi öka motståndskraften i samhället för informationspåverkan.

Bild 17

Kommentar:

Två praktiska övningar som presenteras ingående i varsin PDF.

- Skapa ett meme i klassen: Eleverna ska skapa egna bilder utifrån en gemensam idé.
- Vad vill detta meme mig? Eleverna djupanalyserar och samtalar om meme.